

การบิดเบือนการใช้กฎหมายต่างประเทศในทัศนะของศาลยุติธรรม สูงสุดแห่งฝรั่งเศส

The Distortion of Foreign Law in the Jurisprudence of the French *Cour de cassation*

ดร.นิตี จันจิระสกุล*
Dr. Niti Janjirasakul

วันรับบทความ 7 กรกฎาคม 2568; วันแก้ไขบทความ 30 กันยายน 2568; วันตอบรับบทความ 15 ตุลาคม 2568

บทคัดย่อ

“การใช้กฎหมายต่างประเทศ” (application of foreign law) เป็นหัวใจของการจัดการนิติสัมพันธ์ของเอกชนในบริบทการขัดกันแห่งกฎหมาย (conflict of laws) กระนั้น การที่ศาลของประเทศหนึ่งต้องใช้กฎหมายของประเทศอื่นย่อมเผชิญกับความซับซ้อนและความท้าทายทั้งในทางหลักการและในทางปฏิบัติ ไม่ว่าจะด้วยความแตกต่างของข้อกฎหมาย นิติวิธี ตลอดจนภาษาที่ใช้ในระบบกฎหมายที่ตนอาจไม่รู้จักมาก่อน ปัจจัยเหล่านี้ล้วนนำไปสู่ความคลาดเคลื่อนในการใช้การตีความกฎหมายต่างประเทศ

บทความฉบับนี้เกิดขึ้นด้วยความมุ่งหมายที่จะนำเสนอวิธีการที่ศาลยุติธรรมสูงสุดแห่งฝรั่งเศส (*Cour de cassation*) รังสรรค์ขึ้น เพื่อควบคุมไม่ให้เกิดความผิดพลาดในการใช้กฎหมายต่างประเทศทั้งที่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ในกรณีนี้ ผู้เขียนจะได้อธิบายแนวคิดเกี่ยวกับความจำเป็นในการใช้การตีความกฎหมายต่างประเทศให้ถูกต้องตามอย่างนิติวิธีของศาลเจ้าของกฎหมาย (origin-conform application of foreign law) พร้อมทั้งวิพากษ์อุปสรรคที่อาจบั่นทอนความถูกต้องและ

* นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง; เนติบัณฑิตไทย; นิติศาสตรมหาบัณฑิต (สาขากฎหมายระหว่างประเทศ) และนิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์; อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
LL.B. Mae Fah Luang University; Barrister-at-law; LL.M. (International Law) and LL.D. Thammasat University; Law Lecturer at University of the Thai Chamber of Commerce

การบิดเบือนการใช้กฎหมายต่างประเทศในทัศนคติของศาลยุติธรรมสูงสุดแห่งฝรั่งเศส
The Distortion of Foreign Law in the Jurisprudence of the French *Cour de cassation*

ประสิทธิภาพของการนำข้อมูลกฎหมายต่างประเทศเข้าสู่กระบวนการพิจารณาคดีของศาล ก่อนที่จะ
สถิติวิธีการที่ปรากฏจากคำพิพากษาของ *Cour de cassation* ที่ใช้ในการควบคุมไม่ให้ศาลล่าง
บิดเบือนการใช้กฎหมายต่างประเทศ (*dénaturation de la loi étrangère*) ด้วยหวังว่าเราจะ
สามารถนำนิติวิธีของศาลยุติธรรมสูงสุดแห่งฝรั่งเศสมาใช้เป็นต้นธารในการพัฒนาการใช้กฎหมาย
ต่างประเทศภายใต้การขัดกันแห่งกฎหมายของไทย

คำสำคัญ: กฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีบุคคล การขัดกันแห่งกฎหมาย กฎหมายต่างประเทศ

Abstract

The “application of foreign law” constitutes the core of managing private legal relationships within the framework of conflict of laws. However, when a court of one state is required to apply the law of another, it inevitably encounters both conceptual and practical difficulties. These challenges may arise from differences in substantive rules and legal methodology, as well as the use of unfamiliar languages. Such factors may lead the adjudicating court to misunderstand the substance of foreign law, thereby resulting in errors of interpretation.

This article seeks to present the approach developed by the French *Cour de cassation* to prevent avoidable errors in the application of foreign law. It discusses the necessity of interpreting foreign law in conformity with the legal methodology of the law’s originating jurisdiction, the origin-conform application of foreign law, and critically examines the obstacles that may undermine both the accuracy and the effectiveness of introducing foreign law into judicial proceedings. The article further illustrates how the *Cour de cassation* employs judicial techniques to ensure that lower courts do not distort the application of foreign law, so-called “*dénaturation de la loi étrangère*”. Ultimately, it is hoped that such methodology of the *Cour de cassation* could serve as a foundation for enhancing the application of foreign law under Thai conflict of laws framework.

Keywords: Private International Law, Conflict of Laws, Foreign Law

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กุลลดา เกษบุญชู มีดี, *วิวัฒนาการรัฐอังกฤษ ฝรั่งเศส ในกระแสเศรษฐกิจโลก จากระบบพิวดัล ถึงการปฏิวัติ* (พิมพ์ครั้งที่ 3, สำนักพิมพ์ฟ้าเดียวกัน 2561).

นิติ จันจิระสกุล, *การใช้กฎหมายต่างประเทศภายใต้การขัดกันแห่งกฎหมาย* (ดุสิตนิพนธ์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2567).

-- ‘ผู้เชี่ยวชาญกฎหมายต่างประเทศในฐานะเครื่องมือสนับสนุนการใช้กฎหมายต่างประเทศโดยการขัดกันแห่งกฎหมาย’ (2563) 76 บทบัณฑิตย 170.

นฤมล เทียนงาม, ‘การดำเนินกระบวนการพิจารณาในศาลสูงของไทย’ (วิทยานิพนธ์ นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2549).

รัชนีกร ลาภวนิชชา, ‘หลักการตีความกฎหมาย’ ใน สุดา วิศรุตพิชญ์ และคณะ (บรรณาธิการ) *60 ปี ดาวราพร* (โรงพิมพ์เดือนตุลา 2554).

ภาษาต่างประเทศ

B Fauvarque-Cosson, ‘Foreign Law before the French Courts – A Unique Procedural Treatment’ in M Andenas and D Fairgrieve (eds) *Courts and Comparative Law* (Oxford University Press 2015).

D Chamlongrassr, ‘Defining a State for the Purposes of Immunity and Liability of a State and its Entities’ (2005) 16 *European Business Law Review* 1287.

G Husserl, ‘The Foreign Fact Element in Conflict of Laws Part II : Defining and Characterizing the Fact Element in Conflict Cases’ (1940) 26 *Virginia Law Review* 453.

JA Jolowicz, *On Civil Procedure* (Cambridge University Press 2000).

- L Cadiet and S Amrani-Mekki, 'Civil Procedure' in GA Bermann and E Picard (eds) *Introduction to French Law* (Wolters Kluwer 2012).
- M Cappelletti and BA Garth, 'Introduction – Policies, Trends and Ideas in Civil Procedure' in M Cappelletti *et al* (eds) *International Encyclopedia of Comparative Law* (Vol XVI, Martinus Nijhoff 1982).
- M Jänterä-Jareborg, 'Foreign Law in National Courts : A Comparative Perspective' (2003) 304 *Collected Courses of the Hague Academy of International Law* 181.
- O Remien, 'Germany : Proof of and Information About Foreign Law – Duty to Investigate, Expert Opinions and a Proposal for Europe,' in Y Nishitani (ed) *Treatment of Foreign Law – Dynamics towards Convergence?* (Springer International Publishing AG, 2017).
- PE Herzog and D Karlen, 'Attack on Judicial Decisions' in U Drobnig *et al* (eds) *International Encyclopedia of Comparative Law* (Vol XVI, Martinus Nijhoff 1982).
- S Corneloup, 'France – The Evolving Balance between the Judge and the Parties' in Y Nishitani (ed) *Treatment of Foreign Law – Dynamics towards Convergence?* (Springer International Publishing AG, 2017).
- S Geeroms, *Foreign Law in Civil Litigation : A Comparative and Functional Analysis* (Oxford University Press 2004).
- SL Sass, 'Foreign Law in Federal Courts' (1981) 29 *American Journal of Comparative Law* 97.

การบิดเบือนการใช้กฎหมายต่างประเทศในทัศน:ของศาลยุติธรรมสูงสุดแห่งฝรั่งเศส
The Distortion of Foreign Law in the Jurisprudence of the French *Cour de cassation*

Th M De Boer, 'Facultative Choice of Law : The Procedural Status of Choice-of-Law Rules and Foreign Law' (1996) 257 *Collected Courses of the Hague Academy of International Law* 223.

VR Abou-Nigm, 'United Kingdom : The Traditional Approach of Foreign Law in Civil Litigation in the Legal System of the United Kingdom' in Y Nishitani (ed) *Treatment of Foreign Law – Dynamics towards Convergence?* (Springer International Publishing AG 2017).

W Doyle, 'The Parlements of France and the Breakdown of the Old Regime 1771-1788' (1970) 6 *French Historical Studies* 415.

Y Nishitani, 'Treatment of Foreign Law – Dynamics towards Convergence? – General Report' in Y Nishitani (ed) *Treatment of Foreign Law – Dynamics towards Convergence?* (Springer International Publishing AG, 2017).

คำพิพากษาศาลฎีกา

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1687/2498 (กองผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา) <<http://deka.in.th/view-55277.html>> สืบค้นเมื่อ 29 กันยายน 2568.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3537/2546 (สำนักงานส่งเสริมงานตุลาการ) <<http://deka.supremecourt.or.th/>> สืบค้นเมื่อ 29 กันยายน 2568.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1958/2548 (กองผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา) <<http://deka.in.th/view-266385.html>> สืบค้นเมื่อ 29 กันยายน 2568.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1771/2565 (กองผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา) <<http://deka.supremecourt.or.th/>> สืบค้นเมื่อ 29 กันยายน 2568.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4627/2565 (กองผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา) <<http://deka.supremecourt.or.th/>> สืบค้นเมื่อ 29 กันยายน 2568.

คำพิพากษาศาลยุติธรรมสูงสุดแห่งฝรั่งเศส

Cour de cassation, chambre civile 1, 21 novembre 1961, Montéfore, 89 Clunet
687 (1962).

Cour de cassation, chambre civile 1, 2 février 1982, Olivier (1982) 57 Bulletin
Civil I 50.

Cour de cassation, chambre civile 1, 1 juillet 1997, Africatours, Dalloz 1998.104
note Menjucq.

Cour de cassation, chambre civile 1, 24 novembre 1998, Lavazza, Revue
critique de droit international privé 1999.88 note B Ancel.